

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Орликовська Олена Андріївна

Студент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

Максименко Юлія Вікторівна,

к.б.н., доцент

Вступ. Екологічна компетентність набуває все більшого значення сьогодні, коли виснаження біологічних ресурсів і забруднення навколишнього середовища становлять загрозу для природи і життя людей. Україна, багата на природні біологічні ресурси, також несе відповідальність за їх збереження та стале використання. Розвиток екологічної компетентності учнівської молоді є важливим аспектом для формування сталої екологічної політики та забезпечення довгострокового процвітання країни [1].

Екологічна компетентність – це здатність розуміти складні взаємозв'язки між природою, суспільством і технологіями та приймати обґрунтовані рішення для захисту природних біологічних ресурсів. Свідомі громадяни, які можуть аналізувати екологічні проблеми та брати участь у прийнятті рішень щодо захисту біорізноманіття та екологічної стійкості, є важливою основою сталого розвитку. Освіта відіграє важливу роль у розбудові екологічного потенціалу. Перед школами, закладами вищої освіти та іншими освітніми установами стоїть завдання не лише викладати учням предмети, а й формувати їхню обізнаність щодо екологічних проблем.

Мета роботи– з'ясувати специфіку розвитку екологічної компетентності здобувачів освіти щодо збереження біоресурсів України.

Україна вже досягла певних результатів у цій сфері. Впровадження екологічної освіти в навчальну програму, екологічні заходи та ініціативи, такі як Національний екологічний конкурс та програма участі школярів в екологічних проектах, сприяли підвищенню рівня екологічної компетентності.

Готовність і здатність людини вирішувати екологічні проблеми на практиці, необхідний інвентар знань і навичок, необхідних для ефективної дії в проблемних ситуаціях, що виникають в різних сферах діяльності, і пошуку правильного шляху їх вирішення, а також деякі особистісні якості, як зазначають Л. Д. Руденко та О. Л. Пруцакова) [3]. Згідно з висновками вчених, екологічна освіта спрямована на формування екологічно свідомої особистості з урахуванням її впливу на навколишнє середовище у професійній, соціальній та побутовій діяльності, що може вплинути на усвідомлення власної участі у вирішенні екологічних проблем.

Матеріали та методи. Компетентнісний підхід є одним із споріднених освітніх підходів, однак завдання щодо формування екологічної компетентності учня централізовано не прописані в нормативних документах Міністерства освіти і науки України, за винятком вищого класу екологічного профілю. Індивідуальні характеристики та компоненти екологічного потенціалу були визначені в "Концепції екологічної освіти" [2, с. 246]. В українських школах екологічне виховання і виховання здійснюється в основному в процесі вивчення основ природознавства, предметів природознавства – біології, географії, фізики, хімії. Однак екологія як наука бере свій початок в біології, тому формування екологічних компетентностей учнів відбувається по максимуму під час вивчення біології. Це дозволяє ознайомитися з різними підходами і аспектами захисту навколишнього середовища [3, с. 62].

Розвиток екологічного потенціалу учнівської молоді необхідний для збереження біологічних ресурсів України та створення сталого екологічного майбутнього. Посилення екологічної освіти, використання інновацій в освіті та заохочення активної участі в екологічних ініціативах є важливими кроками на шляху до цієї мети. Україна має потенціал стати взірцем сталого використання природних ресурсів та управління довкіллям, і розбудова екологічної спроможності є важливою частиною цього процесу.

На розвиток екологічних компетентностей здобувачів освіти впливають три взаємопов'язані фактори: екологічні знання, екологічні переконання та

екологічна діяльність. Перший елемент – накопичення екологічних знань передбачає: вивчення студентами досвіду екологічної роботи (анкети, інтерв'ю, бесіди, публікація екологічних газет); ознайомлення з екологічною ситуацією в Україні (екскурсії, відео); знайомство з інформацією з охорони рослин і тварин (екотури, еко–екскурсії околицями, зустрічі з екологами). Другий елемент формування екологічних переконань. За допомогою деяких випадків, пов'язаних з екологією, шляхом дискусій, дискусій, дискусій та зустрічей, на яких викладається їхнє становище в класі, формується переконання, що до природи слід ставитися відповідально і що всі живі істоти повинні бути захищені.

Екологічні проблеми можуть бути вирішені тільки спільними зусиллями, заснованими на знанні законів природи. Третя складова – природоохоронна діяльність–включає в себе заходи з охорони навколишнього середовища, наприклад, догляд за кімнатними рослинами, клумбами біля шкіл, спеціальні робочі заходи з екорегулювання (наприклад, прибирання парків, прибудинкових територій); екологічне обстеження навколишнього середовища, прокладка і проектування екологічних стежок, проведення бесід з молодшими школярами про природу рідної землі, про те, що саме і як зберегти в природі; вікторини, ігри–екскурсії [2, с. 33].

Вивчення літератури з екологічної компетентності також дозволило вченим визначити відмінність між трьома елементами екологічної компетентності, які можуть бути встановлені на уроках біології та екології зокрема, декомунізацією особистості, пізнавальною здатністю і діяльністю в закладах освіти. Особистісний компонент спрямований на реалізацію себе як частини природи за допомогою формування еколого–психологічної свідомості, забезпечує усвідомлення необхідності вести здоровий спосіб життя і своєї ролі в саморозвитку і самореалізації особистості, сприяє формуванню особистісних здібностей школярів. Когнітивний компонент є основою екологічного світогляду, який виражається у світогляді, світогляді та світогляді людини. Діяльнісний компонент дозволяє учню оволодіти світоглядними знаннями в

процесі формування природничо–наукової картини світу на основі наукових знань про природу, які є основою формування екологічних здібностей школярів [3, с. 23].

Для того, щоб ефективно розвивати екологічну компетентність, необхідно постійно впроваджувати інноваційні підходи в освітній процес. Це стосується інтерактивних методів навчання, віртуальних лабораторій, використання інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення для дослідження екологічних проблем. Важливо також заохочувати участь студентів у науково–дослідницькій та практичній роботі, пов'язаній з екологічними проблемами.

Результати та обговорення.Щоб сприяти розвитку екологічних компетентностей, важливо створити середовище, яке підтримує і заохочує інтерес і прихильність учнів та студентів до екологічних питань. Групи співпраці та ініціативи можуть допомогти залучити більше людей до екологічних проектів та досліджень. Україна має багату природну спадщину і тому має великий потенціал для збереження біорізноманіття. Однак це вимагає відповідального підходу та спроможності населення. Розвиток екологічного потенціалу учнівської молоді є важливим способом досягнення цієї мети [1, с. 13].

Формування екологічних компетентностей школярів вимагає, щоб освітній зміст доповнювався інформацією про екологічні проблеми, які найближчі до учня та його життєвого середовища. Екологічна компетентність відіграє важливу роль у формуванні особистості учнів у сучасному світі, де питання навколишнього середовища та сталого розвитку набувають все більшого значення. Ця здатність визначається як здатність розуміти, аналізувати та приймати відповідальні рішення щодо охорони природи та сталого використання природних ресурсів. Учням важливо знати про основні екологічні проблеми світу, такі як забруднення повітря та якість води, втрата біорізноманіття та зміна клімату. Це допомагає їм сформуванню усвідомлене ставлення до навколишнього середовища.

Екологічна компетентність сприяє розвитку навичок аналітичного та критичного мислення, пов'язаних з екологічними проблемами та прийняттям обґрунтованих рішень, адже здобувачі освіти відчувають відповідальність за стан природи і хочуть брати активну участь у природоохоронних заходах, таких як розкладання відходів, енергозбереження, турботу про навколишнє середовище тощо. Щоб зберегти навколишнє природне середовище, може знадобитися змінити поведінкові та споживчі звички учнів з метою формування розуміння необхідності збереження природних ресурсів. Екологічна компетентність допомагає учням зрозуміти необхідність змін і підготуватися до їх здійснення [3, с. 45].

Висновки. Загалом, екологічна компетентність відіграє важливу роль у формуванні особистості учнів допомагають створювати відповідальних, свідомих та активних громадян для вирішення екологічних проблем, які стають все більш актуальними в сучасному світі.

Отже, ключовим аспектом формування екологічної компетентності учнів є проведення роз'яснювальної роботи, проведення екскурсій і занять у живій природі, розвиток аналітичних та інтелектуальних навичок, вміння критично осмислювати явища, використання форм і методів педагогічного впливу, в тому числі знань і досвіду життєвих ситуацій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваль О. В., Погасій І. О. Екологічна компетентність учителя Нової української школи. Навчально–методичний посібник в таблицях і схемах. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 40 с.
2. TheGlobalrisksReport 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020> (дата звернення 04.10.2023 р.).
3. Пустовіт Н. А., Пруцакова О. Л., Руденко Л. Д., Колонькова О. О. Формування екологічної компетентності школярів. Київ : «Педагогічна думка», 2008. 64 с.